

**Vilniaus universiteto Tarybai
Vilniaus universiteto Senatui
Vilniaus universiteto Rektoriui
Vilniaus universiteto ir Lietuvos akademinėi bendruomenei**

KREIPIMASIS

Dėl Vilniaus universiteto misijos

2018 m. balandžio 25 d.

Vilnius

Vilniaus universitetas visada buvo svarbiausias visuomenės vertybių ugdymo ir gyvybingumo šaltinis. Suprasdamos jo reikšmę lietuvių tautos savimonei, visos svetimos valdžios Universiteto dėstytojams ir jame dėstomiems dalykams skyrė ypatingą dėmesį. Universiteto veikla visada buvo stebima, cenzūruojama ir net draudžiama, kai tik Lietuva patekdavo svetimųjų valdžion.

Sovietmečiu Universitetas buvo paverstas ideologizuota Sovietų Sąjungos aukštąja mokykla, tarnavusia tautinės kultūros slopinimui, svetimos moralės ir gyvenimo būdo įtvirtinimui. Buvo draudžiama laisva mintis, varžomi mokslo tyrimai, klestėjo ideologiniai pseudomokslai. Iš Universiteto buvo pašalinti mokslo šviesuoliai Vladas Jurgutis, Petras Šalčius, Antanas Žvironas, Tadas Petkevičius, Tadas Zaleskis, Vosylius Sezemanas, Vanda Zaborskaitė, Meilė Lukšienė, Irena Kostkevičiūtė ir kiti, kai kurie ištremti į sovietinius lagerius.

Prieš tris dešimtmečius Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio pažadinta Lietuva siekė, kad universitetas vėl imtųsi vykdyti per šimtmečius saugotą ir puoselėtą klasikinio universiteto misiją. Universiteto akademinė bendruomenė viena pirmųjų ėmėsi Universiteto pertvarkos – pakeista Universiteto valdymo struktūra, atsisakyta ideologizuotų privalomų „marksistinės-lenininės“ filosofijos, TSKP istorijos, „mokslinių“ komunizmo ir ateizmo, marksistinės etikos ir estetikos disciplinų, atnaujintos mokslo ir studijų programos, įtvirtinta mokslo, tyrimų ir dėstymo laisvė, minties ir nuomonių įvairovė, didelės erudicijos mokslininkų ugdymas.

Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. patvirtintame Vilniaus universiteto statute įtvirtinta Universiteto misija „grindžiama akademinės laisvės, Universiteto atsakomybės Tautai ir Lietuvos valstybei, atvirumo ir atskaitomybės visuomenei principais“. Statutas įtvirtino mokslo tyrimų ir dėstymo laisvę, minties ir nuomonių įvairovę, universalų išsilavinimą ir kūrybingumą ugdantį studijų pobūdį. Vilniaus universitetas vėl tapo visaverte aukštojo mokslo įstaiga.

Deja, Universiteto akademinės bendruomenės dekomunizacija iki galo nebuvo įvykdyta. Stiprėjant globalizmo ideologijai ir politikai, pastaraisiais metais nutolta nuo Universiteto misijoje suformuluotų principų. Vėl ėmė reikštis lietuvių tautinės kultūros, lietuvių kalbos slopinimo, mokslo ideologizavimo tendencijos. Pažiūrų, įsitikinimų ir dėstomų disciplinų laisvės suvaržymai ypač reiškiasi humanitarinių ir socialinių mokslų srityse.

Prisidengiant aukštojo mokslo reforma ir mokslo tarptautiškumo siekiais vėl į paribius stumiami lietuvių kalba ir literatūra – tariamos pertvarkos tikslais Universiteto Filologijos

fakultete įkurti penki institutai, tarp kurių nėra lietuvių kalbos ir literatūros instituto, lituanistų pajėgos išklaidytos po kitus institutus. Sovietmečio komunizmo ideologiją Universitete ima keisti tokios pat ideologizuotos globalizmas, genderizmas, queer studijas propaguojančios mokslo disciplinos.

Kaip ir sovietmečiu, tik dabar prisidengiant studentų nuomone, iš darbo šalinami arba į jį nepriimami „neteisingų pažiūrų“ dėstytojai – iš Istorijos fakulteto Istorijos teorijos ir kultūros istorijos katedros buvo priversta pasitraukti profesorė Rasa Čepaitienė. VU TSPMI Europos studijų programoje dėl „netinkamo“ požiūrio į ES institucijų veiklą ribojami profesoriaus Vytauto Radžvilo dėstomi kursai bei faktiškai nuspręsta pašalinti jį iš Universiteto. Komunikacijos fakultete, nesurengus privalomojo konkurso, nepriimtas į darbą profesorius Povilas Gylis ir kiti.

Universiteto padaliniuose ėmė reikštis dėstyimo laisvės ir minties bei nuomonių įvairovės suvaržymai, slopinantys dėstytojų kūrybišką ir kritišką mąstymą, o kartu ir didelės erudicijos mokslininkų ugdymą. Šios „ideologinės pertvarkos“ Universitete pagrindinis iniciatorius yra Universiteto administracija, o sprendimai priimami pritariant Senatui ir Tarybai ar su jų žinia.

Suprasdami tai, „Vilniaus Sąjūdžio“, „Vilniaus forumo“, „Talkos kalbai ir tautai“, „Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro“ ir kitų organizacijų atstovai pareiškia:

VU administracijos vykdoma „ideologinė pertvarka“ prieštarauja Universiteto misijai ir jo Statutui, Lietuvos Respublikos Konstitucijai, kurios 42 straipsnis laiduoja, kad „Kultūra, mokslas ir tyrinėjimai bei dėstyimas yra laisvi“. VU administracija, Senatas, Taryba neužtikrina Universiteto misijos tęstinumo, nusišalina nuo Statute įtvirtintos atsakomybės Tautai ir Lietuvos valstybei.

Atsižvelgdami į tai, reikalaujame grąžinti Vilniaus universitetą Tautai ir Lietuvos valstybei, t. y.:

- besąlygiškai užtikrinti Universiteto akademinės bendruomenės narių konstitucinę įsitikinimų ir pažiūrų reiškimo laisvę;
- išlaisvinti akademinę bendruomenę iš ideologizuotos biurokratijos, iš baudžiamos baimės dėl savo akademinės veiklos ir vietos universitete; stabdyti bet kokias diskriminavimo dėl politinių pažiūrų apraiškas;
- užtikrinti Universiteto padaliniuose konstitucinę kultūros, mokslo ir tyrimų bei dėstyimo laisvę; bendruomenę ardančią, vien rentabilumu ir reitingais matuojamą profesinę veiklą pakeisti sveika moksline konkurencija ir akademinio bendradarbiavimo grindžiama veikla;
- sustabdyti Universitete lietuvių tautinės savimonės ir lietuvių kalbos griovimą, skiriant būtinius finansinius išteklius Lietuvos istorijos, lietuvių kalbos ir kultūros tyrimams; nacionalinę svarbą turinčias lituanistikos studijas ir mokslą laikyti strategine Vilniaus universiteto veiklos kryptimi;
- stabdyti tolesnį Universiteto studijų ideologizavimą, komercializavimą bei administravimą remiantis „naujosios viešosios vadybos“ principais, kurie pakerta universitetinio ugdymo pagrindus ir griauia besimokančiųjų siekį įgyti tikrą universitetinį išsilavinimą;

– užkirsti kelią Universiteto studijų programų ideologizavimui pašalinant iš jų globalizmą ir genderizmą propaguojančias pseudomokslines disciplinas;

– visapusiškai ir objektyviai ištirti ideologinio ir politinio persekiojimo ir susidorojimo dėl „neteisingų pažiūrų“ bei savavališko ir neteisėto Universiteto darbuotojų atleidimo iš darbo atvejus ir supažindinti akademinę bendruomenę bei visuomenę su atliktų tyrimų išvadomis;

– iki š. m. birželio 1 d. Universiteto akademinėje bendruomenėje surengti svarstymą dėl VU administracijos kompetencijos ir gebėjimų toliau vykdyti Vilniaus universiteto misiją.

Kviečiame Universiteto mokslininkus, dėstytojus, studentus, Lietuvos politikus ir visą Lietuvos akademinę bendruomenę priešintis akademinės laisvės suvaržymams aukštosiose mokyklose, reikalauti, kad Vilniaus universitetas besąlygiškai vadovautųsi atsakomybės Tautai ir Lietuvos valstybei, atvirumo ir atskaitomybės visuomenei principais.

Pasirašo:

Sąjūdžio Inicijatyvinės grupės klubas	Romas Pakalnis
Vilniaus Sąjūdžio Taryba	Leonas Kerosierius
Vilniaus Forumas	Kęstutis Dubnikas
Talka kalbai ir tautai	Gintaras Karosas
Žmogaus teisių kordinacinis centras	Vytautas Budnikas
Jaunimo sambūris Pro Patria	Vytautas Sinica